

ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ	
Регистрационен номер	Дата
ВСЕ-785/09	09-04-2019

ДО

ПЛЕНУМАТА

ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ДОКЛАД

от Вероника Имова – член на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет, Пламен Найденов – член на Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет, и Руслана Вълчева – старши експерт в дирекция „Международна дейност и протокол в АВСС, относно участие в работата на проектен екип 1 на Европейската мрежа на съдебните съвети за периода 2018-2019 г.

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ,

Въз основа на решение на Пленума на Висшия съдебен съвет по пр.№3/07.02.2019 г. бяхме командировани за участие в третата среща на проектния екип по Проект 1 на Европейската мрежа на съдебните съвети „Независимост, отчетност и качество на правосъдието“ за периода 27 февруари -2 март 2019 г. в гр. Рим, Италия, съответно със заповед на представляващия ВСС №ВСС-1968/12.02.2019 г. и заповед на главния секретар на ВСС №1972/12.02.2019 г.

В изпълнение на поставената задача Ви запознаваме с участието ни в посочения форум. Срещите се състояха на 28 февруари и 1 март 2019 г. в сградата на Върховния съвет на магистратурата на Италия, гр. Рим. Първия ден протече в два формата: пленарно заседание и работа по подгрупи – подгрупа за проучване сред ползвателите на съдилищата и планове за подобрене, подгрупа за независимост и отчетност и подгрупа на тема качество. Срещата в пленарен състав бе открита от г-н Кийс Стерк – президент на Европейската мрежа на съдебните съвети, който поздрави всички участници и им благодари за ангажираността в инициативите на ЕМСС и извършената работа в рамките на проекта към момента. Последва представяне на нови участници в проектния екип от страна на Италия и Румъния, след това думата бе дадена на г-н Нериус Мелутис, който приветства участниците и ги информира за процедурата, по която ще се работи в рамките на третата среща на проектния екип по Проект 1 „Независимост, отчетност и качество на правосъдието“.

Последва изказване на г-жа Моник ван дер Гос – директор на Офиса на ЕМСС, за да представи информация за плановете за подобрене, включени в проектния фиш като част от дейността по проекта. Моник ван дер Гос припомни на участниците, че

проектът „Независимост, отчетност и качество на правосъдието“ се осъществяват посредством цикъл: разработват се индикаторите, въз основа на които се идентифицират слабостите и предизвикателствата пред различните съдебни системи, като за целта периодично се попълват въпросниците и се прави оценка, както и се провеждат проучвания; след това се организират диалоговите групи, за да проучат опита на другите, да обсъдят и да намерят заедно решения; на следващия етап на национално равнище следва да се обсъдят конкретни действия, които да се предприемат за укрепване на системите, като плановете за подобрене могат да бъдат под формата на самостоятелен план или като част от националната стратегия; следва изпълнението на действията, а след това започва нов цикъл, за да се установи дали промените се прилагат и дали водят до желаните резултати. Плановете за подобрене са съществена част от цикъла и именно върху това се фокусира екипът по проекта. Моник ван дер Гос информира, че много държави не са представили своите плановете за подобрене. С цел улесняване процеса на изготвяне ще бъде разработено и предложено ръководство/наръчник/ и всички ще бъдат насърчени отново да представят такива плановете, по примера на членовете, които вече са го направили.

Г-н Франс ван Дайк – координатор на подгрупа „Независимост и отчетност“ информира участниците за напредъка в работата, като посочи че в рамките на работната среща ще бъдат обсъдени предложенията за актуализиране на индикаторите за независимост и отчетност, които са били изпратени предварително по електронна поща. Той обясни, че след последното заседание на Проект 1 са били анализирани материалите от предходните години и този преглед е показал, че индикаторите следва да бъдат допълнително подобрени, за да се запълнят някои пропуски. Следва да бъдат разгледани сигурността по отношение на несменяемостта, особено въпроса за изпитателните срокове; дисциплинарните мерки, в частност ситуациите, в които подобни мерки не следва да се допускат; разбирането за правилно конституиране на съвета трябва да бъде преразгледано по отношение на участието на (бивши) политици в управителните органи на съдебната власт; в понятието за отчетността, следва да бъдат взети предвид прозрачността и участието на гражданското общество; също така изследванията сред съдиите и сред адвокатите трябва да се използват по-ефективно. Като следващи стъпки бяха посочени обсъждането и съгласуването на подобрените показатели, адаптиране въпросника и правилата за оценяване, обсъждане на тези въпроси и да се изготвяне на проект на доклад. Цикълът на оценка ще започне през периода 2019—2020 г. и тогава ще бъде приложено и валидирането от външни експерти.

По отношение на проучването сред съдиите на тема независимост бяха представени текущите резултати относно равнището на отговаряне в различните държави, като бе подчертано, че за представителност на получените резултати е необходимо да се достигне поне 15% от общия брой на съдиите в дадена страна. Моник ван дер Гос представи диаграмата с отговорите на проучването сред съдиите и

прикани членовете с ниско равнище на отговаряне да предприемат подходящи мерки за насърчаване на активността на респондентите до приключване на проучването в средата на м. март, например представители на съдебния съвет да се свържат директно с председателите на съдилищата и да се уверят, че информацията за проучването е била правилно разпространена до всички.

Саймън Пикен представи работата, извършена от подгрупата за качество след срещата в гр. Хага. Формулировката на въпросника за качество и подходящото оценяване на всеки един от въпросите са били преразгледани, а също така е направено пилотно попълване на подобрения въпросник от членовете на подгрупата. По време на работата в подгрупите в Рим се предвиди да се обсъдят и съгласуват подобряването на въпросите и оценяването им, а впоследствие, на срещата във Вилюс, съгласуването ще бъде докладвано на екипа по Проект 1 за по-широк дебат и съгласуване; следва окончателна редакция на въпросника и разработване на тази част от доклада по проект по темата за качеството. В следващия цикъл, който започва през септември, въпросникът ще бъде изпратен на членовете и наблюдателите на ENCJ, за да бъдат попълнени и резултатите от въпросника ще бъдат докладвани на Общото събрание през 2020 г.

Следва работа по подгрупи, като българските представители вземат участие в работата на подгрупата **„Индикатори за независимост и отчетност“**, съгласно направеното по-рано разпределение. Бяха обсъдени и съгласувани различни промени в индикаторите, като:

- В правните основания за независимост – бе съгласувано да се добави официална гаранция, че съдиите се назначават за постоянно до пенсиониране;
- Преформулират се гаранциите за автономност на съвета, като два критерия се обединяват в един - поне 50% от членовете на съвета да са съдии, които се избират от техните колеги;
- Включвана се подиндикатор за това съдебният съвет да представлява всички нива на съдебната власт;
- Министърът на правосъдието и членовете на Парламента (също така и бивши) да не се допускат като (извънсъдебни) членове на съвета;
- След като бъде потвърдено назначението като съдия, не трябва да бъде разрешен изпитателния срок и ако е позволен, трябва да има процедурни гаранции. Съгласувано бе да се направи допълнителен анализ по този въпрос с цел да се обхванат всички аспекти.
- По отношение на дисциплинарните мерки - постигнато бе съгласие, че тълкуването на закона и фактите никога не трябва да бъдат предмет на дисциплинарни

мерки, следователно това трябва да бъде включено в показателите. Имаше дебат относно това, дали следва да бъде включен елементът „изказвания, когато демокрацията, основните права и свободи са застрашени“ като част от обстоятелствата, които никога не следва да бъдат основание за инициране на дисциплинарни мерки. В резултат на обсъжданията се стигна до извода, че понятието „демокрацията“ е твърде широко и трябва да бъде конкретизирано. Част от участниците заявихме становище, че критиките и изказванията от представители на съдебната власт са уместни, и в защита на демокрацията, когато са насочени в случаите на накърняване или застрашаване на независимостта на съдебната власт - структурна, функционална, както и всички други аспекти за гарантиране на независимостта ѝ от другите две власти.

- Резултатите от проучването сред адвокатите следва да се включат в индикаторите за субективна независимост и трябва да се цели разработването на субективен показател, носещ повече информация относно доверието в съдебната система, сравнена с другите държавни власти;

- Показателите за отчетност следва да бъдат структурирани в три предложени категории: прозрачност, механизми за насърчаване и поддържане на етични стандарти и включване на гражданското общество в съдебното управление (във връзка с докладите на ЕМСС за представителството на гражданското общество в съдебното управление и относно общественото доверие и имиджа на правосъдието);

- Следва да се включат субективни показатели за отчетност, основани на проучванията сред съдиите и сред адвокатите.

Във втория ден на срещата по време на пленарната сесия бяха представени резултатите от работата и на останалите две подгрупи. По отношение на *проучването сред ползвателите на съдилищата*, Нериус Мейлутис обясни, че по време на работата в подгрупата е взето решение да се промени концепцията за проект на модел на проучването, изпратен на групата преди срещата. Причината за това е, че целта на проучването и използването на постигнатите резултати са били преразгледани. Договорено е, че целта е да се съберат данни за ситуации във всички страни-участнички, да се сравнят резултатите и да се споделят най-добрите практики за постигане на удовлетвореност на потребителите от работата на съда и доверието в съдебната система. Действия по този въпрос следва да бъдат включени в националните планове за подобрене.

Подгрупата е обсъдила структурата на въпросника и е решено, че повечето от въпросите трябва да бъдат свързани с качеството на услугите и качеството на съдебния процес (в първия проект на проучването въпросите са се отнасяли предимно за доверието в съдебната система). Въпросите следва да бъдат кратки и ясни, времето за попълване на въпросника не трябва да надвишава 5-6 минути. Планира се да се

изпрати преработеният проект на въпросник в рамките на две седмици на подгрупата, а преди срещата във Вилнюс - на всички участници в Проект 1.

По отношение на *плановете за подобрение*, Нериус Мейлутис обясни, че след обсъждане в подгрупата е било решено да се създадат два документа преди срещата във Вилнюс:

- писмо с обяснение за цикличния характер на дейностите на EMCC, мястото на плановете за подобрение в циклите и информация, която би помогнала за изготвянето на плановете и наблюдението на тяхното изпълнение; проектът на писмото ще бъде изготвен в рамките на 1-2 седмици и ще бъде изпратен на координаторите на проекта и на президента на мрежата, след това на членовете на подгрупата;
- раздел от окончателния доклад за Общото събрание (той ще съдържа по-подробно обяснение за процедурата на планиране, нейните цели и очаквани резултати).

По отношение на въпросника за качество Саймън Пикен – координатор по темата, обясни, че подгрупата е работила интензивно за подобряване на въпросника и той е напълно съгласуван. Преразглеждане е направено не само върху формулировката на въпросите, но върху оценяването на всеки от тях. След срещата в Рим ревизираният въпросник ще бъде изпратен на членовете на подгрупата за полъване, след което резултатите от пилотния въпросник ще бъдат представени в графична форма и до срещата във Вилнюс въпросникът ще бъде изпратен на екипа на проекта заедно с графиките и кратко описание на основните промени, които са били направени в сравнение с миналогодишния проект, който е бил преразгледан в значителна степен.

Срещата бе закрыта, като Нериус Мейлутис благодари на всички за интензивната работа.

С уважение,

Вероника Имова

Пламен Найденов

Руслана Вълчева